

TÉNYKÉP / REPORT

A Duna-stratégia finanszírozásának időszerű kérdései

Current questions of financing the Danube strategy

FEKETE DÁVID

KULCSSZAVAK: Duna-stratégia, finanszírozási lehetőség, többéves pénzügyi keret, makrorégiós stratégia, európai területi együttműködés

ABSZTRAKT: Az Európai Unió Duna-stratégiáját 2009-ben fogadta el az Európai Tanács. A stratégia szerteágazó célrendszerrel rendelkezik, s számos tagállamot és környező országot fed le. A tanulmányban megvizsgálom a stratégia finanszírozásának lehetőségeit mind a 2007–2013-as, mind pedig a 2014–2020-as többéves pénzügyi keret esetében. A részt vevő államoknak a stratégia végrehajtásához lehetőségük nyílik pénzügyi kereteket felhasználni a Strukturális Alapokból, a Kohéziós Alapból, a különböző szakpolitikai pénzügyi eszközökből, valamint kedvezményes kamatozású hitelekhez juthatnak a nemzetközi pénzügyi intézetektől. Emellett fontos szerepet játszik a stratégia megvalósításában a tagállami hozzájárulás is. A tanulmány összefoglalja a következő többéves pénzügyi keretbe beépítendő, a Duna-stratégiához kapcsolódó változtatási javaslatokat. Így elemzem a források hatékonyabb felhasználását célzó javaslatokat, pl. a projektek előkészítésének javítását és a régiók közötti együttműködések finanszírozásának erősítését. Mivel jelenleg nem áll rendelkezésre olyan, az EU-s források felosztását szolgáló területi egység, mely kizárólag a stratégia országait fedné le, foglalkozom az európai területi együttműködés keretein belül kialakítandó új transznacionális fejlesztési térség ötletével is. A tanulmányban felvázolom a döntéshozók előtt álló kihívásokat, különös tekintettel a 2014–2020-as többéves pénzügyi keret tárgyalásával kapcsolatban.

KEYWORDS: *Danube strategy, financial possibility, multiannual financial framework, macro-regional strategy, European territorial cooperation*

ABSTRACT: *The European Council adopted the European Danube Strategy in 2009. The strategy contains a far-reaching system of intentions and it covers many member states (Germany - Baden-Württemberg and Bavaria - Austria, the Slovak Republic, the Czech Republic, Hungary, Slovenia, Romania and Bulgaria) and neighbouring countries (Croatia, Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, the Republic of Moldova and Ukraine). In the study we identify the financial possibilities of the strategy both in connection with the multiannual financial frameworks of 2007–2013 and 2014–2020.*

All participating countries can use moneys from the Structural Funds, from the Cohesion Fund, from various political financial initiatives and they can also receive project grants as well as loans with preferential interest rates from international financial institutions. This study tries

to sum up the potential financial possibilities for each group of the participating countries (e.g. “old member states”, “new member states”, candidate countries, etc.) Also each country’s contribution (co-financing and fund matching) plays a big role in the implementation of the strategy.

The study tries to examine the proposed changes regarding the Danube strategy which are suggested to be part of the next multiannual financial framework. The proposals for using the financial resources more effectively are analysed – such as improving the preparation of projects and increasing the subsidisation of interregional co-operations. Currently there is no territorial unit to distribute EU subsidies which would cover the whole territory of the Danube strategy, because one group of countries is part of the Central Europe Programme, another group of countries is part of the South East Europe Programme (the Slovak Republic and Hungary are part of both programmes). The study therefore deals with the idea of creating a new transnational development area within the framework of European territorial co-operation. The study outlines the challenges for the decision takers, especially with regard to the negotiations about the multiannual financial framework of 2014–2020.

Bevezetés

Az Európai Tanács 2011 júniusában fogadta el és indította útjára az Európai Unió Duna régió stratégiát (Duna-stratégia). Az Európai Unió második makroregionális stratégiája 8 EU-tagállam és 6 szomszédos ország fejlesztési stratégiája (1. ábra), mely 4 fő cselekvési területet, azokon belül összesen 11 prioritást tartalmaz. Az ambiciózus célokat felvázoló stratégia ugyanakkor megjeleníti az

1. ábra: A Duna-stratégia által érintett terület
Territorial coverage of the Danube Region Strategy

Forrás: Hardi 2012, 274.

EU makroregionális stratégiákkal kapcsolatos legfontosabb alapelvét, a „három nem politikáját” is, nevezetesen: a stratégia végrehajtásához nem szükséges sem új finanszírozási keret, sem új uniós jogalkotás, sem pedig új uniós struktúra kialakítása (Európai Bizottság 2011). Vagyis a stratégia komoly korlátokat állít ön maga megvalósításának mind intézményileg, mind financiálisan, mind pedig szervezetiileg.¹ A tanulmány célja, hogy megvizsgálja a stratégia finanszírozásának lehetőségeit, mind a 2007–2013-as, mind pedig a 2014-ben kezdődő többéves pénzügyi keret esetében. A tanulmányban bemutatom a jelenlegi finanszírozási nehézségeket és a jövőbeli finanszírozást megkönnyíteni hivatott, eddig felmerült megoldási javaslatokat.

Finanszírozás a 2007–2013-as időszakban

A Duna-stratégia a fent említett korlátokon túl igyekszik választ adni a finanszírozás mikéntjére is: a legfontosabb megállapítás, hogy a makrorégió projektjeit a rendelkezésre álló források hatékonyabb koordinációjával szükséges megvalósítani. A stratégia szerint a jelenlegi többéves pénzügyi tervezési időszakban a Strukturális Alapokból mintegy 100 milliárd euró áll(t) rendelkezésre, s ehhez járulnak a további pénzügyi alapok, így az előcsatlakozási és szomszédsági alapok, valamint a nemzetközi pénzügyi intézetek által nyújtott kölcsönök (Európai Bizottság 2011). A 2007–2013-as időszakban tehát meglehetősen fragmentált pénzügyi rendszerrel szembesült a stratégia megvalósítása.

A Kohéziós Alap főszabály szerint azokat a tagállamokat támogatja, melyek vásárlóerő-paritáson mért egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelme (GNI) az EU-25 2001 és 2003 közötti időszakra vonatkozó átlagának 90%-ánál kevesebb; továbbá átmeneti és egyedi támogatást kaphatnak azok a tagállamok, melyek a bővítés statisztikai hatása miatt estek volna ki a támogatott körből (Horváth 2011). A Kohéziós Alapból tehát a következő országok jogosultak támogatást felhasználni a Duna-stratégia bizonyos céljaira: Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Románia és Bulgária. A Kohéziós Alap az EU regionális politikájának három célkitűzése közül a *Konvergencia* célkitűzéshez kapcsolódik, vagyis a legkevésbé fejlett tagállamok és régiók felzárkózását hivatott elősegíteni (Európai Bizottság 2006a).

A Strukturális Alapok, vagyis az Európai Szociális Alap (ESZA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) is a stratégia lehetséges pénzügyi forrása. A Strukturális Alapokból a *Konvergencia* célkitűzés keretében azok a NUTS 2 régiók részesülhetnek támogatásban, melyekben a vásárlóerő-paritáson mért egy főre eső GDP a 2000–2002 közötti időszakban nem érte el az EU-25 átlagának 75%-át, illetve a Kohéziós Alaphoz hasonlóan itt is van lehetőség egyedi és átmeneti támogatásra azon régiók számára, melyek a bővítés statisztikai hatása miatt estek volna ki a támogatott régiók köréből (Európai Bizottság 2006b). Így a Duna-strá-

tégia által érintett NUTS 2 régiók közül a következők jogosultak támogatásra: a cseh Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava és Moravskoslezsko; a magyar Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld és Dél-Alföld; a szlovén Slovenija; a szlovák Západné Slovensko, Stredné Slovensko és Východné Slovensko; a román Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Bucuresti-Ilfov, Sud-Vest Oltenia, Vest; valamint a bolgár Severozapaden, Severen tsentralen, Severoiztochen, Yugoiztochen, Yuzhozapaden, Yuzhen tsentralen régiók, továbbá az egyedi és átmeneti támogatásban részesülő osztrák Burgenland régió.

Az ESZA és az ERFA forrásaiból valósul meg a *Regionális versenyképesség és foglalkoztatás* célkitűzése is. E pénzeket azon tagállamok illetve régiók használhatják fel versenyképességük és foglalkoztatási helyzetük javítását célzó projektek megvalósítására, melyek nem jogosultak a *Konvergencia* célkitűzéshez tartozó összegek felhasználására (Horváth 2011). Vagyis a stratégia által érintett területek közül a délnémet tartományok (Baden-Württemberg és Bajorország), az osztrák régiók (Burgenland kivételével) ebben a formában részesülhetnek közösségi támogatásban.

Szintén említést érdemel a Duna-stratégia esetében a teljes mértékben az ERFA által finanszírozott harmadik célkitűzés, az *Európai területi együttműködés* (7,8 milliárd euró). Az együttműködés 2007-ben a korábbi INTERREG közösségi kezdeményezés helyébe lépett, fő célja a határokon átnyúló transznacionális és interregionális együttműködések támogatása (Horváth 2011). A célkitűzés keretében 5,6 milliárd euró áll rendelkezésre 53 határon átívelő együttműködési program megvalósítására, 1,8 milliárd euró jut 13 transznacionális térség támogatására és további 445 millió euró fordítható a régiók közti együttműködésre (Európai Bizottság 2012a). Az 53 határon átívelő program közül számos érinti területileg és tematikailag a Duna-stratégia területét, ugyanakkor ezek természetesen nem alkotnak területileg összeérő rendszereket (lásd részletesen Európai Bizottság 2012b). A transznacionális térségek közül viszont egy sem fedti le teljes egészében a stratégia által lefedett területegységet. Az érintett régiók/országok két nagyobb térséghez tartoznak: kisebb részük (Baden-Württemberg, Bajorország, Csehország, Szlovákia, Magyarország) a Közép-Európa operatív programhoz (2. ábra), míg nagyobb részük a Délkelet-Európa operatív programhoz (3. ábra), mely magában foglalja Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Görögország, Horvátország, Macedónia, Magyarország, Moldova, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia teljes területét, valamint Olaszország egyes keleti és Ukrajna egyes nyugati régióit. A programok fő célja, hogy a transznacionális partnerségek kialakításával erősítsék a térség területi, gazdasági, társadalmi integrációs folyamatát az innováció, a környezetvédelem, az elérhetőség és a fenntartható városfejlesztés témaköreiben. A teljes felhasználható keret mintegy 245 millió euró (Európai Bizottság 2012c).

A programok keretében jelenleg is több, a Dunához kapcsolódó projekt valósul meg. A WANDA projekt a dunai belvízi hajózás során keletkezett hulladé-

2. ábra: A Közép-Európa operatív programban részt vevő területek
Territorial coverage of the Central Europe Programme

Forrás: Hardi 2012, 274.

3. ábra: A Délkelet-Európa operatív programban részt vevő területek
Territorial coverage of the South East Europe Program

Forrás: Hardi 2012, 274.

kok kezelésére fenntartható és környezetkímélő megoldásokat keres. A DANUBEPARKS a Duna védett területeinek hálózatát alakítja ki, a DUNAI ÁRVÍZKOCKÁZAT projekt pedig a dunai vízgyűjtő árvízcockázatának csökkentését segíti elő. A NELI keretében a belvízi közlekedés szereplői között épülnek ki innovációs és tudástranszfer-hálózatok, e-learning rendszerek, valamint belvízi hajózási információs és képzési központok. A NEWADA célkitűzése, hogy javítsák a vízi infrastruktúra fizikai hozzáférését, továbbá nemzeti és közösségi finanszírozású projektek alapjául szolgáló koncepciókat dolgozzanak ki. A DATOURWAY a Dunához kapcsolódó turisztikai fejlesztést célozza. A DONAUREGIONEN+ projekt pedig célul tűzi ki, hogy elkészüljön a Duna-térség interregionális együttműködésének területfejlesztési koncepciója (Csalagovits 2009).

A Duna-stratégia potenciális forrásnak tekinti a szomszédságpolitikával és a bővítéssel kapcsolatos pénzügyi alapokat. Az Európai Unió szomszédságpolitikájának fő pénzügyi eszköze 2007 óta az európai szomszédsági és partnerségi eszköz (ENPI), melynek célja, hogy erősítse az EU és a partnerrégiók közti gazdasági integrációt és támogassa a jó kormányzást. A Duna-stratégia országai közül Ukrajna és Moldova jogosult az ENPI támogatásait igénybe venni. A bővítési politika pénzügyi eszköze 2007 óta az előcsatlakozási támogatási eszköz (IPA), mely egyesítette a korábbi előcsatlakozási alapokat (PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS stb.). Az IPA főként intézményfejlesztés, határokon átnyúló együttműködés, területfejlesztés, humán erőforrás-fejlesztés és vidékfejlesztés végrehajtását támogatja (Horváth 2011). A stratégia országai közül Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Montenegró és Szerbia számára lehetséges az IPA-ból való forráslelívás.

A stratégia finanszírozási lehetőségeinek vizsgálatakor természetesen nem szabad figyelmen kívül hagynunk az Európai Unió különböző szakpolitikáinak pénzügyi eszközeit, alapjait, programjait. Az uniós politikák nagyobb része rendelkezik önálló finanszírozási lehetőséggel, s mivel a Duna-stratégia számtalan uniós szakpolitikához kapcsolódik (közös közlekedéspolitika, energiapolitika, foglalkoztatás- és szociálpolitika stb.), ezek az alapok is potenciális finanszírozási forrásként szerepelhetnek (1. táblázat).

Az 1. táblázatból kiderül, hogy a források többsége egy-egy cselekvési területhez kötődik, ugyanakkor bizonyos pénzügyi eszközök a stratégia több célkitűzését is segítik egyszerre, így például a LIFE+ program a második pillér mindhárom célkitűzése számára megfelelő pénzügyi alapot nyújthat, vagy például a 7. kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram egyszerre segítheti a Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével és Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés célkitűzések megvalósítását. E programokban való részvétellel elsősorban a tagországok rendelkeznek, ám gyakran lehetőség nyílik a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok bekapcsolódására is.

A stratégia finanszírozását mindemellett segíthetik különböző nemzetközi pénzintézetek, így például az Európai Beruházási Bank (EIB) vagy az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) forrásai is. Az EIB 2007 és 2009 között mintegy 30 milliárd eurót biztosított a Duna hajózhatóságának javítására és a szennye-

1. táblázat: A Duna-stratégia célkitűzéseihez felhasználható, az Európai Unió szakpolitikáihoz kapcsolódó pénzügyi források (a regionális támogatások kivételével)
Financial resources of the EU's common policies available for the implementation of the Danube strategy (without regional funds)

<i>A Duna-stratégia pillérei</i>	<i>A Duna-stratégia cselekvési területei</i>	<i>Felhasználható pénzügyi keretek</i>
A Duna régió összekapcsolása a többi régióval	A mobilitás és intermodalitás fejlesztése	Transzeurópai közlekedési hálózat program (TEN-E), Marco Polo program
	A fenntartható energia használatának ösztönzése	Intelligens Energia Európa 2007–2013 program
	A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása	Kultúra program, MEDIA program
A környezet védelme a Duna régióban	A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése	LIFE+ program, Ökoinnovációs program, Polgári védelmi pénzügyi eszköz, Alapvető jogok és
	Környezeti kockázatok kezelése	igazságszolgáltatás keretprogram, Európai Halászati Alap, Európai
	A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap
Jólét megteremtése a Duna régióban	Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információk technológiák segítségével	Egész életen át tartó tanulás program, 7. kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram 2007–2013., Youth in Action Program, TEMPUS IV. Program
	A vállalkozások versenyképességének támogatása, beleértve a vállalkozások közti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztését	Versenyképesség és innováció keretprogram, Eurostars program, Progress mikrofinanszírozási eszköz
	Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés	7. kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram 2007–13., 2. egészségügyi program, Európai közösségi foglalkoztatási és társadalmi, szolidaritás program, Alapvető jogok és igazságszolgáltatás keretprogram, Szolidaritás és migrációs folyamatok kezelése program
A Duna régió megerősítése	Intézményrendszer bővítése és az intézményi együttműködés megerősítése	Fiscalis 2013 program, Biztonság és jogok keretprogram, Szolidaritás és migrációs folyamatok kezelése program, Customs 2013 program,
	A biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való küzdelem közös munkával	Biztonságosabb internet program

Forrás: saját szerkesztés, többek között az Európai Bizottság 2011 és Magyarország kormánya 2012a alapján.

zetség csökkentésére (Európai Bizottság 2011). A bank főként az EU-tagországoknak nyújt kedvezményes kamatozású, beruházási célú hiteleket, ám esetenként EU-n kívüli országok projektjeit is finanszírozza, így elvben valamennyi, a Duna-stratégiában részt vevő ország számára nyitott ez a lehetőség. A Duna-stratégiához kapcsolódva az EIB három fő területen nyújt segítséget a finanszírozásban: a mobilitás és intermodalitás, a vízminőség javítása és az energetika témaköreiben (EIB 2012a). Már a stratégia elfogadása előtt is ezekre a területekre fókuszált a bank hitelezési gyakorlata, jó példa erre a Románia és Bulgária között felépített Duna-híd mintegy 70 millió eurós kölcsönrel való támogatása (EIB 2012b) vagy a Moldovában zajló, az ivóvízellátás biztosítására és a szennyvízkezelésre összpontosító projekt 10 millió eurós hitellel történő segítése (EIB 2012c). Az EBRD ezzel szemben a kelet-európai államok számára nyújt hiteleket, elősegítve a piacgazdasági átmenetet és erősítve a kis- és középvállalkozásokat. Így az EBRD forrásai a Duna-stratégia országai közül Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Románia, Bulgária, Bosznia és Hercegovina, Montenegró, Moldova, Ukrajna számára állnak rendelkezésre (EBRD 2012).

A Duna-stratégia végrehajtása természetesen nem lehetséges tagállami finanszírozás nélkül. Ez számtalan területen nyilvánulhat meg, így például a közösségi forrásokhoz nyújtott önrész biztosításával, intézményhálózat (pl. Duna-irodák) támogatásával vagy fenntartásával, saját kormányzati szervek létrehozásával, különös tekintettel a koordinátori feladatok ellátásához kapcsolódó adminisztrációs terhekre.

A finanszírozás javításának jövőbeli lehetőségei

A Duna-stratégia finanszírozását érintő javaslatok tárgyalása előtt érdemes felhívnom a figyelmet arra, hogy a 2014–2020 közötti többéves pénzügyi keret sarkaszámait és azokon belül a regionális fejlesztésre fordítható összegek jelenleg is tárgyalások témáját képezik. A tanulmánynak nem célja, hogy részletesen bemutassa a tárgyalások jelenlegi állását, a Duna-stratégiát érintő legfőbb vonatkozásokat ugyanakkor szükséges ismertetnem.

Az EU nettó befizetői (Németországgal és Ausztriával az élen) elkötelezetek a kohézióra szánt összegek csökkentésében, míg főként az újonnan csatlakozott államok csoportja igyekszik a csökkentést megakadályozni, vagy legalábbis a veszteség mértékét a lehető legkisebbre csökkenteni (Bruxinfo 2012). Jelenleg nem látni a regionális támogatások jövőbeli rendszerét, ami egyfelől bizonytalanságot jelent a tervezésben, másfelől viszont lehetőséget nyújt a stratégiában részt vevő országok számára, hogy saját szempontjaikat érvényesítsék a tárgyalások során. Bizonyos jelek arra utalnak, hogy a Duna-stratégia érvként jelenik meg a kohéziós országok részéről: egyre gyakrabban hangzanak el olyan kijelentések, melyek szerint a délnémet tartományoknak és Ausztriának – mint a Duna-stratégia fő kezdeményezőinek – figyelembe kellene venniük a stratégia szem-

pontjait, és enyhíteniük kellene a Kohéziós Alap kurtítására vonatkozó elképzeléseiken (Magyarország kormánya 2012b). Emellett a stratégiára jutó források maximalizálására nyilvánvalóan erős lobbí várható a délnémet tartományok részéről, melyek Németországon belül is komoly gazdasági-politikai súllyal rendelkeznek, így tulajdonképpen a *nettó befizető nettó befizetői* (Fekete 2012).

A stratégia finanszírozásának egyik legfőbb és minden érintett országra kiterjedő eszköze lehetne, ha a 2014-től induló új költségvetési periódusban az Európai Unió elkülönített forrásokat biztosítana erre a célra. Ezt az igényt a részt vevő országok már a stratégia előkészítésekor, a 2009-es ulmi Duna-csúcson is megfogalmazták (Donaugipfel Ulm 2009), azonban a stratégiába bekerült a már említett „három nem politikája”, melynek értelmében nem biztosítanak új forrásokat a stratégia végrehajtására.

Számos egyéb lehetőséget kínál ugyanakkor a regionális támogatási rendszer jelenleg is zajló átalakítása. Így például segítségére lenne a dunai államoknak, ha 2014-től az egyes EU-s programok és a regionális támogatások felhasználásának egyik kritériuma lenne a makroregionális stratégiák célkitűzéseihez való illeszkedés (Schymik 2011). Így a meglévő pénzüsszegek felhasználásakor prioritást élveznének a Duna-stratégiával összefüggő projektek. Ez lehetne akár egy új szempontja a regionális támogatások felhasználásának, de elképzelhető olyan megoldás is, mely szerint a támogatások bizonyos százalékának felhasználásakor kellene figyelembe venni a makroregionális szempontokat.

A finanszírozás hatékonyságát növelné a következő pénzügyi ciklustól, ha annak kezdetére már nagy számban állnának rendelkezésre megfelelően előkészített projektjavaslatok. A Baden-Württemberg által 2012. májusában Brüsszelben rendezett Duna-konferencián a részt vevő országok épp emiatt javasolták az Európai Bizottságnak, hogy a jelenleg zajló pénzügyi ciklusban találjon lehetőséget egy olyan alap létrehozására, mely a 2014-től elindítandó projektek részletes kidolgozását szolgálná (Donauministerkonferenz 2012). Szintén a jelenlegi pénzügyi keret terhére javasolták a résztvevők egy olyan pénzügyi alap létrehozását, mely határon átnyúló mikroprojektek megvalósítását segítené elő, ugyanis meglátásuk szerint erre jelenleg nem áll rendelkezésre forrás (Donauministerkonferenz 2012).

A jelenlegi finanszírozási keretek között gondot jelent, hogy az *Európai területi együttműködés* célkitűzésére létrehozott transznacionális térségek között nincs olyan, mely lefedné a Duna-stratégia területét, hiszen Baden-Württemberg, Bajorország és Csehország kizárólag a Közép-Európa operatív programhoz, míg a többi dunai ország más országok régióival együtt a Délkelet-Európa operatív programhoz tartozik (Szlovákia és Magyarország mindkét programnak része). Nem véletlen tehát elsősorban a délnémet tartományok azon törekvése, hogy 2014-től olyan legyen a területi beosztás, mely elősegíti a Duna-térség fejlesztési egységként való kezelését (Donauministerkonferenz 2012). Ez a törekvés ugyanakkor több bizonytalanságot is rejt magában. Egyfelől jelenleg csak valószínűsíthető, hogy a 2014–2020-as pénzügyi keretben is lesz a jelenlegihez hasonló, határokon átívelő területi együttműködések támogató program. Másfelől ha ki

is bővítenék a jelenlegi területet a délnémet tartományokkal és Csehországgal, további kérdésként jelenik meg, hogy a Duna-stratégiában részt nem vevő, ugyanakkor jelenleg a Délkelet-Európa területegységhez tartozó területek (Albánia, Görögország, Macedónia, Olaszország keleti régiói) hova tartozzanak a jövőben. Persze nem feltétlenül szükséges ezeket a területeket más programokba áthelyezni, hiszen részvételük nem zavarná a Duna-stratégia végrehajtását, ugyanakkor maradásukkal megakadályoznák azt, hogy olyan egységes finanszírozási terület egység alakuljon ki, mely kizárólag a Duna-stratégiára összpontosít.

Konklúzió

A tanulmányban megvizsgáltam a Duna-stratégia finanszírozási lehetőségeinek jelenlegi helyzetét. Ez alapján kijelenthető, hogy a források rendkívül fragmentált rendszerben állnak rendelkezésre, hiszen az EU-s szakpolitikák egyes programjai, a strukturális és kohéziós források, a nemzetközi pénzüzetek kedvezményes hitelei és a tagállami források egyaránt szolgálhatják a stratégia végrehajtását. A szerteágazó és széles körű célrendszerrel rendelkező stratégia önmagában is nehezíti egy egységes finanszírozási rendszer kialakítását, s további nehézséget jelent, hogy a „három nem politikája” értelmében nem volt lehetséges új uniós forrás létrehozása (bár, mint említettem, léteznek erre irányuló törekvések).

A stratégiában részt vevő államok felismerték: jelenleg nem létezik olyan, az EU-s források felhasználását a dunai országok számára lehetővé tevő terület egység, mely kizárólag a Duna-térség országait fedné le, ezért kezdeményezték ennek a helyzetnek a megváltoztatását. Számos javaslat merült fel a finanszírozás nehézségeinek orvoslására: a makrorégiós szempontok érvényesítése a források felhasználásakor, részletesen kidolgozott projekttervek elkészítése stb.

Összegzésként elmondható, hogy a stratégia megvalósítását jelenleg nagyban akadályozza a rendelkezésre álló források fragmentáltsága és alacsony mértéke, s ez minden valószínűség szerint meghatározza a jelenlegi pénzügyi keret időszakának intézkedéseit. Véleményem szerint a döntéshozóknak a következő egy évben két fontos feladatuk lesz a stratégiával kapcsolatban: egyrészt a következő pénzügyi ciklus kezdetére minél több, részletesen kidolgozott projekttervezet összeállítása szükséges, másrészt a Duna-stratégia célkitűzéseinek megvalósításáért hatékonyan és egységesen kell lobbizni a készülő új pénzügyi keret összeállításakor. Mivel a stratégia az Európai Unió több, hosszú távú programjával és célkitűzésével (pl. Európa 2020, szomszédságpolitika, bővítési politika stb.) összhangban van, továbbá az unió nagyszámú tagállamát magában foglalja (köztük nettó befizetőket is), nem kizárt, hogy a következő többéves pénzügyi keret terhére komoly és fajsúlyos projektek valósulhatnak meg a stratégia keretében.

Jegyzet

- 1 Megemlítendő ugyanakkor, hogy a „három nem politikája” mellett a magyar EU-elnökség idején egyfajta ellensúlyozásként a „három igen politikáját” is meghirdették, nevezetesen: a Duna-stratégia megvalósításakor a költségvetés célirányos felhasználására, az eredeti ötletek összehangolására és új szemléletű térségi politikára van szükség (EU soros elnökség Magyarország 2011).

Irodalom

- Bruxinfo (2012): <http://bruxinfo.hu/cikk/20121030-foleg-a-kohezios-budzszen-sporolna-az-uj-javaslat.html> Letöltés: 2012. október 22.
- Csalagovits I. (2009): A délkelet-európai nemzetek feletti együttműködési program Dunával összefüggő támogatott projektjei. *Falu, város, régió*, Különszám, 24–27.
- Donaugipfel Ulm (2009): *Schlussklärung des Donaupfells am 6. Mai 2009 in Ulm*.
- Donauministerkonferenz (2012): *Schlussklärung der Donauministerkonferenz vom 15./16. Mai 2012*. Brüssel
- EBRD (2012): <http://www.ebrd.com/pages/about/where.shtml> Letöltés: 2012. október 27.
- EIB (2012a): <http://eib.europa.eu/about/press/2011/2011-088-eib-and-hungary-give-boost-to-development-of-danube-region.htm> Letöltés: 2012. október 27.
- EIB (2012b): <http://eib.europa.eu/projects/press/2000/2000-116-eur-50-mio-for-danube-bridge-linking-bulgaria-with-romania.htm> Letöltés: 2012. október 27.
- EIB (2012c): <http://eib.europa.eu/projects/press/2010/2010-143-eib-supports-water-projects-in-moldova.htm> Letöltés: 2012. október 27.
- EU soros elnökség Magyarország (2011): *Duna Régió Stratégia. 3 igen*. http://www.eu2011.hu/files/bveu/documents/Duna_Regio_Strategia_sajtoanyag_0.pdf Letöltés: 2013. január 10.
- Európai Bizottság (2006a): *A Bizottság határozata a Kohéziós Alapból a 2007–2013. közötti időszakra történő finanszírozásra jogosult tagállamok jegyzékének megállapításáról*. 2006/596/EK.
- Európai Bizottság (2006b): *A Bizottság határozata a strukturális alapokból a „Konvergencia” célkitűzés alapján 2007–2013. között nyújtott támogatásra jogosult régiók jegyzékének felállításáról*. 2006/595/EK.
- Európai Bizottság (2011): *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája*.
- Európai Bizottság (2012a): http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm Letöltés: 2012. november 2.
- Európai Bizottság (2012b): http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/crossborder/index_en.cfm Letöltés: 2012. október 22.
- Európai Bizottság (2012c): http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm Letöltés: 2012. október 24.
- Fekete D. (2012): *A Merkel-féle eurómentés aktuális kihívásai. MKI-tanulmányok*, 24.
- Hardi T. (2012): *Duna-stratégia és területi fejlődés*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Horváth Z. (2011): *Kézikönyv az Európai Unióról*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest
- Magyarország kormánya (2012a): <http://dunaregiostrategia.kormany.hu/finanszirozasi-lehetosegek> Letöltés: 2012. október 22.
- Magyarország kormánya (2012b): <http://www.kormany.hu/hu/kulugyminiszterium/eu-ugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek-old/kezzelfogható-eredményeket-hozó-programokra-van-szükség-a-duna-strategia-keretében> Letöltés: 2012. november 2.
- Schymik C. (2011): *Modellversuch Makroregion. Die EU-Strategien für den Ostsee- und den Donaauraum*. *SWP-Studie*, S 1.

TÉR ÉS TÁRSADALOM | *SPACE AND SOCIETY*